

U s n e s e n í

Rady vlády pro lidská práva

ze dne 18. března 2025

k ochraně novinářů a obránců lidských práv před šikanózními žalobami

Rada vlády pro lidská práva

v ý z ý v á ministra spravedlnosti v souladu s doporučeními Evropské komise¹ a Rady Evropy² k transpozici směrnic Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1069 ze dne 11. dubna 2024 (dále též „směrnice“) tak, aby byli novináři a obránci lidských práv z řad veřejnosti efektivně chráněni před neopodstatněnými žalobami, jejichž účelem je umlčet je. Efektivní transpozice by měla mít následující parametry:

- I. ochrana by se měla vztahovat na široký okruh zástupců občanské společnosti konajícího ve veřejném zájmu,
- II. ochrana před těmito žalobami by se měla vztahovat nejen na přeshraniční případy, ale též být nad rámec směrnice rozšířena na vnitrostátní případy v souladu s doporučením Evropské komise,
- III. mělo by být dostupné široké spektrum prostředků nápravy včetně možnosti přiznat náhradu nákladů, nahradit škodu včetně ušlého zisku nebo uložit sankce,
- IV. mělo by být zváženo riziko zneužití trestního práva jako potenciálního prostředku umlčování,
- V. statistické údaje o žalobách proti účasti veřejnosti by měly být pravidelně shromažďovány.

¹ Viz Doporučení Evropské komise, *Recommendation on strategic lawsuits against public participation (SLAPP)*, [Recommendation on strategic lawsuits against public participation \(SLAPP\) and annex | European Commission](#)

² Viz Doporučení Výboru ministrů Rady Evropy CM/Rec(2024)2, *Recommendation CM/Rec(2024)2 of the Committee of Ministers to member States on countering the use of strategic lawsuits against public participation (SLAPPs)*, [0900001680af2805](#).

Odůvodnění

1. Současný stav

1.1 Co jsou SLAPP a jak jsou rozšířené

Fenomén strategických žalob proti účasti veřejnosti (tzv. SLAPP)³ je stále více znepokojující hrozbou pro demokracii, svobodu projevu a účast veřejnosti v celé Evropě.

Doporučení Rady Evropy o opatřeních proti používání strategických žalob proti účasti veřejnosti⁴ definuje tyto žaloby jako: *“právní úkony kterými je vyhrožováno nebo které jsou podány nebo vedeny jako prostředek za účelem šikanovat nebo zastrašit svůj cíl, a jejichž cílem zabránit svobodnému vyjadřování ve veřejném zájmu nebo účast veřejnosti ve veřejném zájmu nebo tyto aktivity omezit nebo jinak postihnout.”*

Strategické žaloby proti účasti veřejnosti jsou čím dál častější praxí ze strany osob v mocenském postavení a s dostatečnými finančními prostředky. Šikanózní žaloby podávají vlivné subjekty, ať už jednotlivci, lobbistické skupiny, společnosti, politici nebo státní orgány. Mezi oběti (žalované) SLAPP patří novináři, mediální organizace, whistleblowři, obránci lidských práv, stejně jako další aktéři občanské společnosti, nevládní organizace, odbory nebo akademici.

Mocenská nerovnováha mezi stranami zvyšuje negativní dopady SLAPP a jejich odrazující účinek⁵. Právní nástroje, které jsou využívány k zastrašování, jsou různorodé. Typicky jde o soukromoprávní žaloby, v praxi dochází ale též ke zneužívání trestněprávních (např. trestného činu pomluvy) nebo správně právních procesů a sankcí.

Podle nevládních organizací a expertů na problematiku množství SLAPP narůstá. To dokládá koalice evropských nevládních organizací CASE: zatímco v roce 2022 evidovala CASE souhrnně 570 případů, v roce 2023 jejich počet vzrostl na více než 820 případů.⁶ Údaje ilustrují povahu SLAPP v Evropě a identifikují podmínky, které běžně vedou ke vzniku SLAPP, ale nemapují celý rozsah problému včetně neidentifikovaných SLAPP.

³ Z anglického *strategic lawsuits against public participation*.

⁴ Viz CM/Rec(2024)2, [0900001680af2805](#).

⁵ Srov. recitál 15 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1069 ze dne 11. dubna 2024 o ochraně osob zapojených do účasti veřejnosti, před zjevně neopodstatněnými žalobními návrhy nebo zneužívajícími soudními řízeními („strategická soudní řízení proti účasti veřejnosti“).

⁶ Viz [20230703 CASE UPDATE REPORT 2023](#).

Z databáze CASE vyplývá, že drtivá většina SLAPP jsou vnitrostátní spory, v letech 2010-2022 šlo o přes 90 % registrovaných případů.⁷ Mezi zdaleka nejčastějšími terči SLAPP jsou novináři a mediální organizace, následování nevládními organizacemi a aktivisty.⁸ Častěji je přitom útočeno na jednotlivce než na organizace. Ke konci roku 2022 byla většina žalob občanskoprávních (asi 70 %), ve 20 % šlo o trestněprávní případy. Většina případů byla založena na zákonech chránících před pomluvou a právem na ochranu osobnosti (poškození dobrého jména).⁹

1.2 Negativní účinky SLAPP pro demokracii, svobodu vyjadřování a účast veřejnosti

Mocenská nerovnost mezi žalobci a žalovaným činí ze SLAPP reálnou hrozbu pro demokracii a uplatňování práva na svobodu projevu a účast veřejnosti. Svoboda projevu společně s nezávislými médii a aktivní občanskou společností představují pilíře demokratické společnosti a pluralitní politické debaty.

SLAPP představují významnou finanční, časovou a psychickou zátěž, která dopadá na slabší stranu sporu, tedy novináře, obránce lidských práv a další aktéry občanské společnosti. Nezbytné právní služby jsou finančně náročné a soudní řízení trvají roky. Pro žalobce, který SLAPP podal, mnohdy není rozhodující výsledek soudního řízení. Samotná hrozba žalobou, podání žaloby nebo absolvování dlouho trvajících řízení je pro žalovaného dostatečně zatěžující a odrazující.

SLAPP jsou často doprovázeny jinými zastrašovacími taktikami a hrozbami ze strany vlivných subjektů. Tragickým příkladem je příběh maltské investigativní novinářky a blogerky Daphne Caruana Galizia, která v době, kdy byla úkladně zavražděna, čelila 48 samostatným a v mnohých případech šikanózním soudním řízením. Typická je též kombinace více typů právních nástrojů (např. civilní žaloby a trestního oznámení) proti jednomu subjektu.¹⁰

Role novinářů a médií je specifická a zaslouží zvláštní ochranu, nejen proto, že patří mezi nejčastější oběti šikanózních žalob, ale právě pro jejich klíčové postavení v demokratické a pluralitní společnosti. Ochrana před SLAPP by měla být co nejširší a zahrnovat různé typy žurnalistické práce včetně online médií a blogerů.

Nejohroženější skupinou jsou nepochybně investigativní novináři věnující se korupci, organizovanému zločinu a podobně citlivým tématům, zejména pak ti na „volné noze“, za nimiž nestojí silné mediální domy. Obdobně jsou na tom, další aktéři jednající ve veřejném zájmu. Obránce lidských práv a ochránci životního prostředí patří globálně i

⁷ Viz [20230703 CASE UPDATE REPORT 2023](#), str. 17.

⁸ Viz [20230703 CASE UPDATE REPORT 2023](#), str. 18.

⁹ Viz [20230703 CASE UPDATE REPORT 2023](#), str. 16.

¹⁰ Viz [GFoE-Article19-SLAPP-paper.pdf](#), str. 8.

v Evropě mezi časté terče SLAPP.¹¹ Malé redakce bez zázemí a právních služeb velkých mediálních domů mají rovněž těžké podmínky pro obranu vůči strategickým žalobám a nákladné řízení může vést k zániku média. SLAPP je nicméně problémem i větších mediálních domů. Neekonomičtějším řešením pro redakci může být zveřejnění omluvy. Zároveň je pravděpodobné, že médium se bude v budoucnu danému tématu nebo osobě vyhýbat, což zkrusluje mediální pokrytí způsobem, který je výhodný pro žalobce, ale nikoliv veřejný zájem.

1.3 Kontext České republiky

V řadě zemí včetně ČR nebyla dosud situace systematicky sledována a není zmapována. Co se týče SLAPP proti médiím, mezi důvody chybějících dat patří nízká organizovanost novinářské profese a chybějící advokační kapacity profesních organizací. Mediální sektor je podfinancovaný, chybí dostatečné prostředky se tématu adekvátně věnovat.

Nicméně z šetření Úřadu vlády (pro předběžné shrnutí výsledků viz přílohu tohoto usnesení níže) a rozhovorů s novináři, jakož i mezinárodních studií vyplývá, že převážná většina investigativních novinářů se s fenoménem SLAPP běžně setkává a minimálně v kontextu regionální žurnalistiky tyto praktiky přispěly značnou měrou k umlčení kritické žurnalistiky.¹² ČR i pro to patří mezi jednu z největších tzv. “zpravodajských pouští” v Evropě z hlediska lokální žurnalistiky, jak vyplývá z mezinárodních srovnávacích průzkumů.¹³

Jako formu vyhrožování uváděli čeští novináři výhružky podání žaloby nebo trestního oznámení v rámci výzkumu “Být novinářem a novinářkou v Česku.”¹⁴ Svoje zkušenosti např. veřejně sdílela investigativní novinářka z online Deníku Referendum Zuzana Vlasatá.¹⁵

I když je úspěšnost žalob nízká, často případy projdou přes více soudních instancí a trvají roky. Už to představuje podstatný zásah do práva na svobodu projevu a účast veřejnosti. Soudy nižších instancí mají větší tendenci rozhodnout v zájmu vlivných osob, což potvrzuje i mezinárodní komparace soudních rozhodnutí.¹⁶

V Česku můžeme mezi SLAPP nejčastěji zařadit občanskoprávní spory, zejména žaloby na ochranu pověsti. Příkladem může být žaloba bývalého ministra Jana

¹¹ Viz [Strategic lawsuits against public participation - Business & Human Rights Resource Centre](#).

¹² <https://cmpf.eui.eu/local-media-for-democracy-country-focus-czech-republic/>

¹³ [Local Media for Democracy — country focus: Czech Republic](#)

¹⁴ [Byt novinarem a novinarkou v Cesku web.pdf - Disk Google](#), str. 36.

¹⁵ [Oligarchové proti novinářům využívají strategické soudní spory. Jak fungují? | MediaGuru](#)

¹⁶ Viz [GFoE-Article19-SLAPP-paper.pdf](#), str. 26.

Hamáčka na Seznam Zprávy¹⁷ nebo žaloby proti Deníku referendum.¹⁸ Častým terčem šikanózních žalob jsou ochránci životního prostředí. Spolek Za zdravou Jihlavu byl několikrát žalován na ochranu pověsti nadnárodní společnosti Kronospan.¹⁹ Společnost ČEZ, a.s. podala žalobu proti parodické kampani Greenpeace, která údajně porušila autorská práva společnosti. Spor skončil až zamítnutím ústavní stížnosti ČEZ Ústavním soudem.²⁰ Opakovaným právním útokům ze strany společnosti Veolia čelí též iniciativa Pravda o vodě.²¹

Téma SLAPP se stalo ještě aktuálnější s nedávným nálezem Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 26/24 ze dne 15. ledna 2025,²² podle kterého právo na ochranu dobré pověsti svědčí i právnickým osobám. Judikatura civilních soudů v posledních letech aplikovala ochranu dobré pověsti podle občanského zákoníku pouze na fyzické osoby.²³ Část odborníků se k nálezu ÚS staví kriticky (viz též odlišné stanovisko formulované pěti ústavními soudci). Riziko zneužití žalob na ochranu pověsti právnickými osobami si uvědomuje i většina Ústavního soudu:

„Ústavní soud si je vědom, že právo na ochranu dobré pověsti může být také zneužito. V konkrétních případech je proto třeba trvat na jeho důsledném poměrování s právem na svobodu projevu a na informace podle čl. 17 Listiny. [...] Právo na ochranu dobré pověsti proto nelze zneužívat např. k vedení tzv. strategických sporů proti účasti veřejnosti. Tomu lze ovšem zabránit v každém konkrétním případě, aniž by bylo nutné preventivně omezit právo na ochranu dobré pověsti všech právnických osob.

Cílem strategických žalob proti účasti veřejnosti (strategic lawsuits against public participation, zkráceně „SLAPP“) je omezovat či penalizovat výkon svobody projevu ve věcech veřejného zájmu a výkon souvisejících politických práv – typicky novináři, odbory, akademiky, občanskými aktivisty, whistleblowery, apod. [srov. doporučení Výboru ministrů Rady Evropy CM/Rec(2024)2 k obraně proti strategickým žalobám proti účasti veřejnosti]. Jejich důsledkem může být oslabení svobodné veřejné diskuse a občanské společnosti, k níž se přímo hlásí preambule Ústavy a která je důležitou pojistkou demokracie a právního státu. Nedávno vešla v platnost směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1069, o ochraně osob zapojených do účasti veřejnosti, před zjevně neopodstatněnými žalobními návrhy nebo zneužívajícími soudními řízeními (strategická soudní řízení proti účasti veřejnosti), která zajišťuje ochranu v civilních sporech s přeshraničním dopadem. Články 10 odst. 1 a čl. 17 Listiny je

¹⁷ Viz [Hamáček definitivně prohrál. Seznamu bude platit náklady soudu - Seznam Zprávy](#).

¹⁸ Např. viz [Deník Referendum vyhrál dva dlouho se vlekoucí soudní spory](#); [Ivana Tykač prohrála soudní spor s reportérkou DR Gaby Khazalovou](#); [Deník Referendum uzavřel smírem spor s Pavlem Tykačem](#); [Deník Referendum vyhrál dva dlouho se vlekoucí soudní spory](#); [Deník Referendum vyhrál další soud. Whistleblowerka Rajmanová mluvila pravdu](#).

¹⁹ Viz <https://jihlavsko.drbna.cz/zpravy/spolecnost/21293-jihlavsky-obcan-na-facebooku-opakovane-kritizoval-cinnost-kronospanu-ten-po-nem-chce-pul-milionu-je-to-nehorazny-natlak-a-vyhrozovani-rika-muz.html>.

²⁰ Viz [Ústavní soud zamítl stížnost firmy ČEZ na videa Greenpeace, která si dělala legraci z jejího greenwashingu - Greenpeace Česká republika](#).

²¹ Viz <https://pravdaovode.cz/zalobni-praktiky-veolie/>.

²² Viz TZ: [Aktuálně | Ústavní soud](#).

²³ Např. viz rozsudek Nejvyššího soudu [23 Cdo 327/2021 ze dne 30. 11. 2021. Právní věta](#): Právnická osoba nemá právo na odčinění nemajetkové újmy způsobené (samotným) neoprávněným zásahem do své pověsti podle § 135 odst. 2 o. z., není-li výslovně ujednáno jinak (<https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nscr/23-cdo-327-2021.2>).

proto třeba v konkrétních věcech interpretovat s vědomím tohoto problému a s přihlédnutím k citovaným dokumentům jako k minimálnímu standardu.“

Nad rámec evropské směrnice, která se zabývá zneužitím civilního řízení lze uvést i trestní a správní sankce jako potenciální nástroje umlčení veřejné debaty a kritiky.

Potenciálně problematický je v ČR trestný čin pomluvy,²⁴ za který podle trestního zákoníku hrozí až rok odnětí svobody. Rada Evropy dlouhodobě doporučuje opustit kriminalizaci pomluvy, která představuje nepřiměřený zásah do svobody projevu.²⁵ To vyplývá i z judikatury Evropského soudu pro lidská práva týkající se svobody projevu – samotná povaha trestní sankce (bez ohledu na uložený trest) má nepřiměřený omezující účinek na svobodu projevu.²⁶ Zajistit, aby neměla pomluva neodůvodněný dopad na svobodu projevu, doporučuje i Evropská komise.²⁷

Nebezpečí správních sankcí pro novinářskou práci dokládá např. pokuta Úřadu pro dohled nad financováním politických stran týkající se turné investigativních novinářů a autorů knihy *Žlutý baron*.²⁸ Novináři podali proti rozhodnutí žalobu a spor se dostal k Nejvyššímu správnímu soudu, který příslušné ustanovení volebního zákona navrhl zrušit Ústavnímu soudu. Ústavní soud ale návrh NSS odmítl. Pro novináře je klíčová nezávislost a neutralita, kterou povinnost registrovat se jako účastník volební kampaně poškozují.

2. Směrnice EU a právní standardy EU, Rady Evropy

Na mezinárodní úrovni vyzvala k přijetí opatření proti SLAPP rezoluce Rady OSN po lidská práva o bezpečnosti novinářů z roku 2022.²⁹ SLAPP se též věnovala Pracovní skupina OSN o byznysu a lidských právech ve spolupráci se Speciálním zpravodajem OSN k situaci obránců lidských práv a zástupci občanské společnosti.³⁰

Orgány Rady Evropy i Evropské unie věnují v posledních letech problému SLAPP zvýšenou pozornost.

²⁴ § 184 trestního zákoníku.

²⁵ [Defamation - Freedom of Expression](#)

²⁶ Např. rozsudky ESLP *Cumpănă and Mazăre v. Romania*, č. 33348/96, rozsudek ze dne 17. prosince 2004; *Azevedo v. Portugal*, č. 20620/04, rozsudek ze dne 27. března 2008. Více viz též [Strasbourg, le 18 novembre 2005](#), str. 11 an.

²⁷ Viz body 5-7 Doporučení Evropské komise, *Recommendation on strategic lawsuits against public participation (SLAPP)*, [Recommendation on strategic lawsuits against public participation \(SLAPP\) and annex | European Commission](#).

²⁸ [Žlutý baron dostal pokutu. Autoři podají žalobu.](#)

²⁹ A/HRC/RES/51/9, [g2252197.pdf](#)

³⁰ [Critical part of the UNGPs 10+ Roadmap: Increasing the protection of human rights defenders in the face of strategic lawsuits against public participation | OHCHR.](#)

V dubnu 2024 přijal Výbor ministrů Rady Evropy doporučení o opatřeních proti SLAPP CM/Rec(2024)2. Na Doporučení Evropské komise³¹ navázala anti-SLAPP směrnice³² z května 2024, kterou mají členské státy transponovat do května 2026.

Směrnice má zaručit, že osoby, proti nimž jsou vedeny SLAPP, budou mít k dispozici řadu procesních záruk a opatření. Tyto záruky a opatření se budou vztahovat na zjevně neopodstatněné žalobní návrhy nebo zneužití soudního řízení.

Evropský soud pro lidská práva se nerovnosti v soudních řízeních ve věcech veřejného zájmu věnoval již v roce 2005 v rozhodnutí *Steel a Morris proti Spojenému Království*.³³ Neposkytnutí právní pomoci dvěma aktivistům ve sporu proti McDonald's Corporation představovalo porušení čl. 6 a 10 Evropské úmluvy o lidských právech.³⁴ ESLP se poprvé přímo vyjádřil ke SLAPP a zneužití soudních řízení jako hrozbě pro demokracii v rozhodnutí *OOO Memo proti Rusku*.³⁵ Civilní žaloba ze strany státního orgánu proti online médiu představovala zásah do čl. 10 EÚLP.³⁶

2.1 Opatření dle směrnice EU a doporučení Výboru ministrů Rady Evropy

Členské státy by měly ve svých vnitrostátních právních rámcích přijmout vhodná a přiměřená ustanovení v souladu s Evropskou úmluvou o lidských právech a se zásadami judikatury Soudního dvora, aby umožnily:

- a. soudům z vlastní iniciativy zamítnout žalobu jako SLAPP v rané fázi řízení;
- b. žalovaným podávat návrhy na předčasné zamítnutí žalob proti účasti veřejnosti, aby se zabránilo škodlivým účinkům SLAPP na projednávání věcí veřejného zájmu.

Členské státy by měly zajistit, aby jejich vnitrostátní právní systémy poskytovaly komplexní právní rámec a ucelený soubor strukturálních a procesních záruk, které by zabránily škodlivým účinkům SLAPP, včetně souboru opravných prostředků a podpůrných opatření pro oběti SLAPP.

Členské státy by měly přijmout odpovídající opatření, aby oběti SLAPP byly uznány a aby byly plně odškodněny za škody vzniklé v důsledku SLAPP, a to jak za majetkovou,

³¹ Doporučení Komise (EU) 2022/758.

³² Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1069 ze dne 11. dubna 2024 o ochraně osob zapojených do účasti veřejnosti, před zjevně neopodstatněnými žalobními návrhy nebo zneužívajícími soudními řízeními („strategická soudní řízení proti účasti veřejnosti“).

³³ *Steel and Morris v. the United Kingdom*, č. 68416/01, rozsudek ze dne 15. května 2005.

³⁴ Viz [Global Freedom of Expression | Steel and Morris v. United Kingdom - Global Freedom of Expression](#).

³⁵ *OOO Memo v. Russia*, č. 2840/10, rozsudek ze dne 15. června 2022.

³⁶ Viz [Global Freedom of Expression | OOO Memo v. Russia - Global Freedom of Expression](#).

tak za nemajetkovou újmu, jako je ztráta příjmu a psychická újma, jakož i náhrada výdajů, například na pokrytí právních a administrativních nákladů.

Členské státy by měly zavést systém účinných, přiměřených a odrazujících sankcí, které by odrazovaly od používání SLAPP. Sankce musí být přiměřené prostředkům, které má žalobce k dispozici, aby se zajistil účinný odstrašující účinek pro potenciální budoucí žalobce, kteří podávají žaloby SLAPP. Přísnější sankce by měly být stanoveny pro žalobce, kteří opakovaně SLAPP podávají.

Členské státy by měly přijmout vhodná opatření, aby zajistily plnou transparentnost a publicitu kolem případů, které vnitrostátní soudní a jiné orgány shledají jako SLAPP. Měly by přijmout vhodná legislativní ustanovení, která zajistí, aby v případě žaloby považované za SLAPP mohly soudní nebo jiné orgány na žádost žalovaného a na náklady žalobce nařídít vhodná opatření pro šíření informací o rozhodnutí, včetně jeho úplného nebo částečného zveřejnění a jmen právnických nebo fyzických osob, které SLAPP podaly.

Výše uvedená opatření by měla být upravena, nad rámec anti-SLAPP směrnice, i na vnitrostátní případy, což vychází z mezinárodních doporučení.³⁷

3. Příklady dobré praxe ze zahraničí

Ve **Velké Británii** (VB) patří SLAPP k běžné praxi umlčování kritiky, zejména investigativních novinářů, ze strany vlivných subjektů.³⁸ Z důvodů velké koncentrace bohatství a vlivných osob a společností v zemi se začalo zakotvení opatření proti SLAPP diskutovat. Legislativní úpravě ve VB předcházela rozsáhlá sběr dat od března do května 2022 z iniciativy ministerstva spravedlnosti. Z průzkumu vyplynula zejména velká finanční a psychologická zátěž pro novináře a další terče žalob. VB prozatím přistoupila k regulaci SLAPP spojených s ekonomickou trestnou činností a úřady zvažují rozšíření regulace na širší spektrum případů.³⁹ Britská anti-SLAPP koalice představila modelový zákon proti SLAPP.⁴⁰

Velký problém představují SLAPP v **Polsku**. Častým terčem žalob byl přední polský deník Gazeta Wyborcza, který se profiloval velmi kriticky proti minulé polské vládě. Gazeta Wyborcza čelila podle vlastních interních zpráv k roku 2022 čelila více než stovce žalob, které můžeme označit jako SLAPP. Pouze v letech 2016 až 2018 šlo o

³⁷ Viz např. bod 4 Doporučení Evropské komise, *Recommendation on strategic lawsuits against public participation (SLAPP)*, [Recommendation on strategic lawsuits against public participation \(SLAPP\) and annex | European Commission](#).

³⁸ Viz ['London Calling': The issue of legal intimidation and SLAPP against media emanating from the United Kingdom - The Foreign Policy Centre](#).

³⁹ Viz [Economic Crime and Corporate Transparency Act: strategic lawsuits against public participation \(SLAPP\) - GOV.UK](#).

⁴⁰ Viz [Model UK Anti-SLAPP Law \(Final Version\).docx](#).

130 žalob.⁴¹ V mnoha případech podalo kvůli jednomu článku více osob, často ze strany vládních politiků.⁴² Mezi nejčastější nástroje k podávání žalob jsou v Polsku občanskoprávní normy a trestné činy pomluvy a urážky. Helsinská nadace pro lidská práva a mezinárodní nevládní organizace Article 19 proto vypracovaly analýzu⁴³ problému a doporučení pro transpozici směrnice v Polsku.

Během dubnové anti-SLAPP konference ve Varšavě⁴⁴ zdůraznil polský ministr spravedlnosti Adam Bodnar, že implementace směrnice EU v Polsku by měla být co nejkomplexnější. Její ustanovení by se měla vztahovat i na případy, které nemají přeshraniční rozměr. Uvedl, že Polsko by mělo využít této příležitosti k revizi všech právních předpisů, které brání svobodě projevu, včetně dekriminalizace pomluvy. Tyto reformy by měl provést Výbor pro kodifikaci občanského práva v úzké spolupráci s Výborem pro trestní právo. Široká implementace směrnice včetně postihování vnitrostátních případů považuje polské ministerstvo spravedlnosti za klíčové, jak potvrdilo v tiskové zprávě z listopadu 2024.⁴⁵

V **Německu** podporuje místní koalice nevládních organizací a médií širokou transpozici evropské směrnice.⁴⁶ Za finanční podpory Spolkového vládního zmocněnce pro kulturu a média byl podpořen projekt “No-SLAPP” kontaktního místa pro podporu novinářů včetně poradního centra pro ohrožené novináře.⁴⁷

K reformě zákonů týkajících se pomluvy i s ohledem na jejich možné zneužití přistoupilo v roce 2023 též **Irsko**.⁴⁸

Anti-SLAPP zákony jsou rozšířené i mimo Evropu, např. v **USA, Austrálii** a v **Kanadě**.⁴⁹

⁴¹ Viz [Polish and Balkan journalists discuss how they respond to SLAPP lawsuits | International Journalists' Network](#).

⁴² Viz ["Gazeta Wyborcza" has received over 100 lawsuits that can be considered SLAPP - Press.pl - the latest information from the media, marketing, advertising and public relations industries](#).

⁴³ Viz [SLAPP-rekomendacje-09.2024-FINAL.pdf](#); [Directions of the legal changes proposed to implement the Directive on the protection of persons engaging in public debate against SLAPP | Helsinki Foundation for Human Rights](#).

⁴⁴ Viz [Poland: Key reflections and action points from the Anti-SLAPP Conference - ARTICLE 19](#).

⁴⁵ Viz [European Conference Against SLAPP \(Strategic Lawsuits Against Public Participation\) - Ministry of Justice - Gov.pl](#).

⁴⁶ Viz [Die Anti-SLAPP-Richtlinie zum Schutz gegen missbräuchliche Einschüchterungsklagen kommt! | Deutsche Journalistinnen- und Journalisten-Union](#).

⁴⁷ Viz [Die Beauftragte der Bundesregierung für Kultur und Medien - Startseite - Strukturelle Stärkung von unabhängigem Journalismus](#).

⁴⁸ Viz [gov.ie - Minister Harris publishes draft legislation to reform Ireland's defamation laws](#).

⁴⁹ Viz [GFoE-Article19-SLAPP-paper.pdf](#), str. 8.

4. Závěr

Anti-SLAPP směrnice je užitečným nástrojem pro řešení závažného problému, kterému v českém kontextu dosud nebyla věnována dostatečná pozornost. Dostupné informace ukazují, že byť situace není momentálně tak závažná, jako například v Polsku, jde i v ČR o rozšířený problém, na jehož případnou eskalaci nejsme připraveni. Proto je potřeba věnovat transpozici směrnice zvýšenou pozornost a využít zkušenosti ze zahraničí včetně mezinárodních doporučení.

Transpozice směrnice by měla zejména reflektovat doporučení Komise a Rady Evropy, jež stavějí své závěry na hluboké expertíze a dlouhodobém sledování situace napříč evropskými státy, a být maximálně komplexní. V každém případě má být směrnice transponována s ohledem na tyto parametry:

1. ochrana by se měla vztahovat na široký okruh zástupců občanské společnosti konajícího ve veřejném zájmu,
2. ochrana před těmito žalobami by se měla vztahovat nejen na přeshraniční, ale též na vnitrostátní případy,
3. mělo by být dostupné široké spektrum prostředků nápravy včetně možnosti přiznat náhradu nákladů, nahradit škodu včetně ušlého zisku nebo uložit sankce,
4. mělo by být zváženo vyhodnocení užívání stávajících trestních sankcí zejména trestného činu pomluvy, jako potenciálního prostředku umlčování,
5. statistické údaje o žalobách proti účasti veřejnosti by měly být pravidelně shromažďovány.

Paralelně s pracemi na transpozici by měl být kladen důraz na sběr dat, včetně konzultací s novináři a dalšími subjekty dotčenými SLAPP. Ke sběru dat o SLAPP by mělo docházet též průběžně.

Současně je vhodné zdůraznit, že ochrana před SLAPP neznamena snížení úrovně ochrany osobnostních práv. Tato práva jsou totiž klíčová i pro novináře a další známé představitele občanské společnosti. Cílem ochrany před SLAPP je zabránit zneužívání, nikoliv využívání, ochrany dobré pověsti a dalších právních nástrojů.